

► *Kitap Tanıtımı / Book Review*

Yasin İpek, *Yeni Bir Dini Hareket Olarak Satanizm ve Türkiye’de Satanistler* (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2021)

Feyza Fatma SOYLU

ORCID: 0000-0001-6054-2205 | ROR ID: 03ejnre35 | feyzasoylu@ohu.edu.tr

Arş. Gör. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Dinler Tarihi Anabilim Dalı / Res. Asst.
Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Islamic Sciences, Department of History of Religions, Niğde, Türkiye

Gönderim / *Received*: 04.03.2025 | Kabul / *Accepted*: 26.03.2025 | Yayın / *Published*: 30.04.2025

Atıf: Söylu, Feyza Fatma. “Yasin İpek, Yeni Bir Dini Hareket Olarak Satanizm ve Türkiye’de Satanistler (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2021)”. *Dinler Tarihi* 2/1 (2025): 57-63.

Öz: Bu çalışma, Yasin İpek’in Yeni Bir Dini Hareket Olarak Satanizm ve Türkiye’de Satanistler adlı eserini incelemektedir. İpek, Satanizmi tarihsel, sosyolojik ve teolojik açılardan ele alarak bu olgunun Türkiye’deki yapısını analiz etmektedir. Eser, Satanizmin tanımlanması, tarihsel kökenleri, ritüelleri ve Türkiye’deki gelişimi üzerine yoğunlaşmaktadır. Çalışma, Satanizmin toplumsal algısını ve akademik literatürdeki konumunu değerlendirerek, bu alandaki araştırmalara önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Satanizm, Yeni Dini Hareketler, Şeytan, Modern Satanizm, Sembol.

*

Yasin İpek, *Satanism as a New Religious Movement and Satanists in Turkey* (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2021)

Cite as: Soylu, Feyza Fatma. “Yasin İpek, Satanism as a New Religious Movement and Satanists in Turkey (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2021)”. *Dinler Tarihi* 2/1 (2025): 57-63.

Abstract: This study examines Yasin İpek’s work *Yeni Bir Dini Hareket Olarak Satanizm ve Türkiye’de Satanistler* (Satanism as a New Religious Movement and Satanists in Turkey). İpek addresses Satanism from historical, sociological, and theological perspectives, analyzing its structure in Turkey. The work focuses on defining Satanism, its historical origins, rituals, and its development in Turkey. This study contributes to the academic literature by evaluating the societal perception of Satanism and its position in scholarly discourse.

Keywords: Satanism, New Religious Movements, Devil, Modern Satanism, Symbol.

Degerlendirme / Review	:	Çift taraflı kör hakemlik, dış bağımsız / <i>Double-blind, external independent.</i>
Etik Beyan / Ethical Declaration	:	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur. / <i>Ethical principles were followed during the preparation of this study.</i>
Etik Bildirim / Complaints	:	dinlertarihi@asbu.edu.tr
Benzerlik Taraması / Similarity Check	:	İthenticate
Çıkar Çatışması / Conflict of Interest	:	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir. / <i>The Author declares that there is no conflict of interest.</i>
Finansman / Grant Support	:	Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır. / <i>No funds, grants, or other support was received.</i>
Lisans / Licence	:	CC BY-NC 4.0

Son yıllarda ülkemizde Yeni Dini Hareketler'e (YDH) duyulan ilginin gözle görülür şekilde artmasıyla birlikte bu alandaki akademik çalışmalar ivme kazanmış, dinler tarihi alanında uzmanlaşmış akademisyenler tarafından gerçekleştirilen araştırmalar ise giderek daha fazla önem taşımaya başlamıştır. Bu çerçevede, Yasin İpek, Ali Rafet Özkan ve Süleyman Turan gibi dinler tarihçileri tarafından kaleme alınan eserler, sunulan uluslararası bildiriler ve yayımlanan makaleler, Yeni Dini Hareketler konusunda yapılan çalışmalara önemli katkılar sağlamakta olup yalnızca bireysel araştırmalarla sınırlı kalmayıp aynı zamanda bu akademisyenlerin danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezleri aracılığıyla da konunun bilimsel zeminde derinlemesine incelenmesine olanak tanımaktadır.

Bu doğrultuda, Yeni Dini Hareketler üzerine yapılan çalışmalar arasında Yasin İpek'in bu alanda öne çıkan akademisyenlerden biri olarak kabul edildiği ve dinler tarihi perspektifinden konuyu ele alan araştırmalarının mevcut olduğu ifade edilebilir. İpek'in, hem teorik hem de saha araştırmalarına dayalı olarak kaleme aldığı ve Yeni Dini Hareketler bağlamında önemli bir kaynak olarak değerlendirilen eserleri arasında, *İran'da Kaçar Türk Hanedanlığı, Babilik ve Bahailik* (üç baskı halinde yayımlanmıştır), *Yeni Bir Dini Hareket Olarak Bahailik ve Türkiye'de Bahailer* (2020), ve *Yeni Bir Dini Hareket Olarak Satanizm ve Türkiye'de Satanistler* (2021) gibi çalışmalar yer almaktadır. Bu eserlerin her biri, ele aldığı konuyu tarihsel, sosyolojik ve teolojik açılardan kapsamlı bir biçimde değerlendirerek araştırmacılar ve akademisyenler için önemli birer başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

Yeni Bir Dini Hareket Olarak Satanizm ve Türkiye'de Satanistler isimli eser, Türkiye'de Satanizm olgusunu akademik bir çerçevede ele alarak bu alandaki önemli bir boşluğu doldurmakta ve konuyu tarihsel gelişimi, sosyolojik yapısı ve dini inançlarla olan ilişkisi bağlamında çok yönlü bir perspektifle incelemektedir. Eser, 2021 yılında Kimlik Yayınları tarafından yayımlanmış olup hâlihazırda tek baskıya sahiptir. Giriş ve sonuç bölümleri haricinde iki ana bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde, Satanizm tarihsel ve yapısal bağlamda iki temel eksenle ele alınmıştır. İkinci bölümde ise İpek, Satanizm'i iki ana başlık altında incelemekte; ilk kısımda Satanist oluşumların Türkiye'deki tarihsel gelişimini aktarmakta, ikinci kısımda ise Satanizm'in mahiyeti üzerine yürütülen—felsefi mi yoksa dini bir hareket mi olduğu yönündeki—tartışmalara odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, Satanizm'in ortaya çıkışı, tarihsel kökenleri, farklı akımlar bağlamında nasıl şekillendiği ve Türkiye özelindeki yapısal dinamikleri gibi konular analiz edilerek, Yeni Dini Hareketler çerçevesinde akademik bir disiplin içerisinde değerlendirilmesine önemli katkılar sunulmaktadır.

İpek, giriş bölümünde kitabın kaleme alınış amacını şu şekilde ifade etmektedir:

Halk arasında Şeytan'a Tapanlar diye adlandırılan ve varlığından dahi ciddi anlamda rahatsızlık duyulan bu inancın ve mensuplarının gerçekte ne

olduklarını ortaya koymak. Ardından ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda kısmen değinilmiş olmakla birlikte Satanizm’in ve Satanistlerin Türkiye’deki faaliyetlerini ve bunlara karşı gerek halk gerekse devlet tarafından ne tür tedbirler alındığını tespit etmek. (s. 18)

Kitabın “Tarihsel ve Yapısal Açıdan Satanizm başlıklı” ilk bölümünde, Satanizm olgusunu farklı açılardan ele alarak açıklamaya ışık tutmayı amaçlayan İpek, bu bağlamda öncelikle Şeytan ve kötülük kavramlarının tarihsel süreç içerisinde farklı medeniyetler tarafından nasıl algılandığı ve nasıl ifade edildiğinin bilinmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu bölümde, Şeytan’ın farklı kültürlerde ve inanç sistemlerinde nasıl tasvir edildiğini ele almadan önce, tarih boyunca Şeytan figürü üzerine yapılan betimlemelere ve konuya ilişkin farklı görüşlere de yer vermektedir. Şeytan kavramını daha net bir çerçevede ele almak adına diabloji (Şeytan bilimi) konusuna da değinen İpek, bu alanın temel kavramlarını ele almakla birlikte, diabloji disiplinine ilişkin daha ayrıntılı bir açıklama sunmasının beklenebileceği görülmektedir.

İpek, Satanizm’in tarihsel süreçte nasıl algılandığını incelemeye, öncelikle “Satanizm nedir?” sorusuna yanıt arayarak başlamaktadır. Bu çerçevede, Satanizm’e ilişkin tanımlamaları 3 farklı kategori altında sınıflandırarak ele almıştır:

“Tarihsel ve bilimsel veriler doğrultusunda yapılan objektif tanımlamalar”, “tarafsız ya da savunmacı nitelikteki müspet yaklaşımlar” ve “reddiye tarzındaki menfi yaklaşımlar”. Yazarın bu tanımlamaları detaylı bir biçimde açıklamasının temel gerekçesi olarak, toplumda Satanizm kavramının oldukça bilinir olmasına karşın, teologlar da dahil olmak üzere pek çok kişinin Satanizm’i yalnızca “Şeytan’a tapanlar” şeklinde yüzeysel bir söylemle ele aldığı ve konuya dair daha derinlemesine bilgi sahibi olmadığı düşüncesi gösterilebilir (s.44).

“Tarihsel Süreçte Satanizm” başlığına gelindiğinde ise, temel tartışmalardan biri, Satanizm’in tarihsel kökeninin nerede temellendirileceği ya da hangi bağlamda ortaya çıktığının belirlenmesidir. İpek, bu noktada ‘Şeytan tapımı’ kavramını esas alarak, ilahi dinlerin kutsal metinlerinde yer alan ‘Şeytan’a tapım’ ifadelerinden hareketle, bu olgunun ilk insandan itibaren var olduğunu ifade etmektedir.

Tarihsel süreçte Satanizm, antik dönemden günümüze kadar dört başlık altında incelenmiştir. Bu noktada oldukça faydalı bilgiler paylaşan İpek, Antik Dönemden Orta Çağ’a, Rönesans’tan The Church of Satan’a ve günümüze kadar Satanizm’i ve Tarihsel sürecini incelemiştir. İpek bu başlıklarda Satanizm’in kökenine dair tartışmaların temelinde düalist teolojiler yatmakta olduğuna değinmektedir. Bu da kötülüğün kaynağı ve iyi ile kötünün çatışması olarak ifade edilmektedir. Kesin olmamakla birlikte Şeytan tapımı Paleolitik Dönem’e kadar götürülmektedir. Bunun nedeni ise mağaraların duvarlarında bulunan yarı insan yarı hayvan figürlü çizimlerdir. Bunun dışında Peter Howard Gilmore’a göre Satanizm, Ateizmle birlikte başlamıştır. Ancak Satanizm’in resmiyet kazanması, 1966 yılında Anton Szandor LaVey tarafından San

Fransisco/ABD'de The Church of Satan (Şeytan Kilisesi)'nin kurulmasıyla olmuştur. (s.79)

Birinci bölümde “yapısal açıdan Satanizm’i” ele aldığı kısımda İpek, bu inanç sistemini oluşum şekli, yapısı, nicelikleri ve nitelikleri temelinde sınıflandırarak farklı Satanist oluşumları ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Bunun yanı sıra, Satanizmle ilişkilendirilen çocuk vaftizi, black mass (kara büyü) gibi çeşitli ve kavramlara da yer vererek, konunun kapsamını genişletmiştir.

Niteliksel açıdan değerlendirildiğinde ise, Satanizm iki temel kategoriye ayrılmaktadır: Geleneksel (teistik) Satanizm ve Modern (LaVeyci/ateistik) Satanizm. Geleneksel Satanizm, şeytana doğrudan tapınma anlayışına dayanırken, modern Satanizm daha çok bireysel özgürlük, rasyonalite ve sembolik başkaldırma anlayışı üzerine kurulmuştur. (s.93-95)

Satanizmin kurumsallaşmasında etkili bir figür olan LaVey, şeytan ve Satanizm üzerine geliştirdiği düşüncelerle öne çıkmaktadır. LaVey'e göre şeytan, geleneksel anlamda tapınılması gereken bir varlık değil, yerleşik inanış ve doktrinlere karşı bir başkaldırının sembolüdür. Bu çerçevede, LaVey Şeytan'ı her türlü baskıya karşı duruşun ve mutlak özgürlüğün bir ifadesi olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, Satanizm bireyin iç dünyasında var olan arzularını dış dünyaya yansıtmasına olanak tanıyan bir ayna işlevi görmektedir. Bu konjonktürde Satanizm ve Şeytan, bireyin kendini, olduğu gibi kabul etmesine, duygularını ve dürtülerini bastırmadan yaşamasına imkân sunmaktadır. (s.96-99)

Satanizmin kurumsallaşmasına ve genel anlayışının gelişimine önemli katkılar sunan LaVey'in bir diğer etkili çalışması, Dokuz Satanik İlke (The Nine Satanic Statements) olmuştur. LaVey, bu ilkeleri belirleyerek Modern Satanizmin temel esaslarını, adeta bir anayasa niteliğinde, sistematik bir çerçeveye oturtmuştur.

Öte yandan, İpek, Satanizmle ilişkilendirilen ritüellere ve bu ritüellerde kullanılan temel gereçlere aynı zamanda da satanizmle ilişkilendirilen nesne ve sembollere odaklanmıştır.

Bu bağlamda, belirli kurallar, düzen ve eylemler çerçevesinde gerçekleştirilen uygulamalar “dini tören” olarak adlandırılmakta olup, bu törenler bireylerin sosyolojik, psikolojik ve cinsel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik icra edilmektedir. Bu çerçevede en yaygın uygulamalardan biri büyüdür (s.127). İpek, toplumda kurban gibi ritüellere ilişkin yaygın yanlış anlamaları gidererek konunun daha doğru bir çerçevede ele alınmasına katkıda bulunmuştur. Bu doğrultuda, kurban ritüeline dair yaygın inanışları ele alarak, LaVey'in de bu konuda olumsuz görüş bildirdiğini ve Şeytan adına bebeklerin ya da bakire kızların kurban edildiğine yönelik anlatıların asılsız olduğunu ifade etmiştir (s.150).

Bununla birlikte, tüm Satanist gruplar için ortak bir ritüelden bahsetmek mümkün değildir; aksine, her grup, kendine özgü ritüeller geliştirmiştir. Bu bağlamda,

genel anlamda ritüeller arasında çocuk ve yetişkin vaftizi olmak üzere ikiye ayrılan vaftiz törenleri ile *Black Mass* (Kara Ayin) yer almaktadır. İpek, bu bölümde ritüellerde kullanılan nesnelerin işlevlerini ve sembollerin temsil ettiği anlamları ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Bu semboller arasında Ters Beş Köşeli Yıldız (*Inverted Pentagram*), Keçi Başı (*Goat Head*) ve Yaşam Anahtarı (*Ankh*) bulunmaktadır (s.172).

Çalışmanın “Türkiye’de Satanizm ve Satanizmle İlişkili Bazı Konular” başlıklı ikinci bölümünde İpek, Türkiye’de Satanizmin gelişim sürecini ele almıştır. Bu bağlamda, Türkiye’deki Satanizmin tarihçesine, resmi kayıtlardaki yerine ve ülkede faaliyet gösteren Satanist oluşumlara değinmiştir. Ancak, Satanizmin kapalı bir grup yapısına sahip olması nedeniyle, bu oluşumlara dair mevcut bilgilerin sınırlı olduğu hususunu vurgulamaktadır.

Türkiye’de Satanizmin ilk kez 1990’lı yıllarda ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu tarihten önce ülkede böyle bir oluşuma dair herhangi bir kayıt bulunmamaktadır (s.181). Bununla birlikte, kamuoyunda dikkat çekmek amacıyla kedi veya insan öldüren – nitekim 2024 yılında Türkiye’de yaşanan bir olay da bu kapsamda değerlendirilmektedir – ve herhangi bir ahlaki sınır gözetmeyen bireylerin Satanist gruplara dâhil olduğu yönündeki yaygın inanışın gerçeği yansıtmadığı ifade edilmektedir. İpek, bu noktada Türkiye’de bu tür eylemleri gerçekleştiren bir Satanist oluşumun mevcut olmadığını belirtmektedir (s.182).

İpek, ülkemizdeki Satanist oluşumları 3 ana grupta incelemiştir. Bu inceleme, Satanizm’e katılan bireylerin aradığı unsurlara veya buldukları değerlere dair ipuçları sunmaktadır. İlk grup, hayatlarını pasif bir şekilde sürdüren ve topluma karşı kayıtsız bireylerden oluşmaktadır. İkinci grup ise, psikolojik rahatsızlıklar nedeniyle olağanüstü davranışlar ve eylemler sergileyerek çevrelerine rahatsızlık veren, bu davranışları Satanizm’i bir tür maske olarak kullanarak gerçekleştiren bireylerden oluşmaktadır. Son olarak, üçüncü grup, entelektüel ya da kültürel açıdan toplumda yalnızlık hisseden ve Satanizm’i bir çıkış yolu olarak gören bireylerden oluşmaktadır (s.183).

İpek, ayrıca Türkiye’deki bazı trajik olayların resmi kayıtlarda yer bulduğuna ve bu olayların Satanizm ile ilişkilendirildiğine dikkat çekmiştir. Bu çerçevede, Türkiye’de Satanizm ile ilişkilendirilen ilk vaka, 1988 yılında “Şeytan’a Tapanlar” grubunun üyesi olduğu iddia edilen iki gencin intiharıdır (s.185).

İpek, ikinci bölümde Satanizm hakkında yapılan lisansüstü ve diğer akademik çalışmalara da yer vermiş ve bu çalışmalar kapsamında, Satanizm’in felsefi bir hareket mi yoksa yeni bir dini hareket mi olduğu gibi temel sorulara değinmiştir. Satanizm’in bir felsefi hareket olduğuna inananların aksine, İpek, Satanizm’in en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilen LaVey’den şu ifadeyi aktarmıştır: “Satanizm, insanın tabii arzu ve isteklerine dayanan, hazların eksiksiz tatminine inanan ve onların desteklenmesi ve kuvvetlendirilmesi gerektiğini savunan şehvi arzuların, dünyevi ihtiyaçların ve fiziksel mutluluğun en üst düzeyde tatmin edilmesini amaçlayan bir

dindir” (s.210). Bu bağlamda, kurucusunun ifadelerinden hareketle, Satanizm’in protest bir hareket olduğu ve aynı zamanda “din” olarak kabul edilebileceği görülmektedir.

Sonuç olarak, postmodernizm ile birlikte tarih sahnesinde kendini gösteren Yeni Dini Hareketler ve bunların faaliyetleri, kısa sürede geniş kesimlerin dikkatini çekmiştir. Bu hareketlerden biri olan Satanizm, bir din mi yoksa felsefi bir akım mı olduğu konusunda hâlâ tartışmalı bir konumda yer almaktadır. Ancak, sahip olduğu ilkeler, ritüeller ve kozmogoni anlayışı gibi unsurlar, onu Yeni Dini Hareketler kapsamında değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Dolayısıyla, bu bağlamda ele alınması ve incelenmesi gereken bir olgu niteliği taşımaktadır. Yasin İpek’in eseri, bu ihtiyacı karşılamaya yönelik önemli bir çalışma olarak öne çıkmaktadır.

Öte yandan, son yıllarda Türkiye’de yaşanan çeşitli olayların Satanizm ve Satanik ritüellerle ilişkilendirilmesi, konunun toplumsal düzeyde ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda, İpek’in çalışması, Satanizm hakkında yaygın olan yanlış bilgileri ortaya koyarak doğru bir çerçeve sunmakta ve konunun akademik bir perspektiften ele alınmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de olumsuz bir algıya sahip olan Satanizm ve Satanik gruplara yönelik alınabilecek önlemler ve geliştirilebilecek çözüm önerileri açısından da önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır.
